

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Liubliana, sreda 12. januarja 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Birokratizirano gospodarstvo

Ne samo pri nas, temveč po vsem svetu se opaža, kako se vse naše javno življenje vedno bolj birokratizira. Državna uprava se bo kmalu spremenila v popoln birokratičen aparat, ki je že davno pozabil na svojo nalogo in ki misli in dela, kakor da bi bil sam sebi namen in kakor da vse prebivalstvo v državi nima druge naloge, ko da služi njemu. Birokratizirajo se naše socialne institucije in birokratizem se dviga v vseh javnih korporacijah.

Kakor rečeno, ta splošna birokratizacija uprave ni nobena jugoslovanska posebnost, temveč se dogaja povsod po svetu ter je zlasti močna v deželah, kjer totalitarni režim posebno ustreza udobju birokracije. Kako silno je ta birokratizacija že narasla v teh deželah, dokazujejo »Mitteilungen« nemške glavne industrijske zveze, ki med drugim piše v svoji zadnji številki o kvarnih gospodarskih posledicah birokratizacije naslednje:

»Pred kratkim sta bili glavni industrijski zvezi predloženi poročili dveh večjih srednjih (za nemške razmere) podjetij, ki sta razčlenili svoje nameščence po tem, koliko opravljajo ti produktivnega, deloma produktivnega in čisto neproduktivnega dela. Kot neproduktivno delo se je smatralo vse ono delo, ki je v zvezi s carinskim poslovanjem, z odpravljanjem težav pri uvozu in izvozu, z deviznimi posli, transferji, zavarovanjem valute, dovoljenji Narodne banke, zavarovanji, zaposlovanjem banke, davčnimi vprašanji itd. Pri tujcev, davčnimi ugotovitvami, da je delež neproduktivnega dela v industrijskih podjetjih ne samo zelo velik, temveč da še stalno narašča, kar se zlasti vidi, če se upošteva čas, ki ga zahteva to delo. Takšna dela, ki imajo prav čisto negativen značaj, ker ne ustvarijo nobene direktne koristi, obremenjujejo danes podjetja v takšni meri, kakor si človek prej nikdar ne bi mislil. Če si hoče podjetnik ali vodja podjetja ohraniti svojo glavo bistro za bolj važne stvari, mora nastaviti kar celo kompanijo raznih posebnih uradnikov (izvozne, devizne, carinske, pravne, zavarovalne strokovnjake itd.). Danes se more že govoriti o zakonu rastočega neproduktivnega dela. Podjetje, vključeno v sklop bodočih žic uradnih predpisov, ne more več naprej. Koeficient trenja se je nešteto krat pomnožil.

Z naraščajočim odstotkom teh del, ki prav za prav s podjetjem kot takšnim nimajo nobene zveze, temveč spadajo v območje čiste uprave, dobivajo naša podjetja vedno bolj značaj uradniških zavodov. Značilno pa je pri tem, da velja zakon o rastočem neproduktivnem delu ne le za države, ki goje bolj ali manj odkrito načrtno gospodarstvo kakor Nemčija, Italija in Rusija, temveč tudi za one države, ki so še ohranile slaboten ostanek svobodnega svetovnega gospodarstva.

Ta za našo dobo tako značilen pojav, da postaja delavec v obratovlalnici primeroma vedno bolj redek, dočim se naše pisarne vedno bolj polnijo z referenti, nima svojega vzroka le v tem, ker se organizacija dela v podjetjih samih vedno bolj izpopolnjuje, temveč

ker mora podjetje vzdržati nad seboj ogromen komercialen, statističen in upraven aparat. Posebna tragika je v tem, da v času napredujoče tehnike ne raste le število s proizvodnjo zvezanih uradnih opravil, temveč se ta razvijajo naravnost v tempu počasnejševalne lupje in v tem počasnem tempu je treba opravljati posle. Tehnika gre naprej v tempu brzovlaka, v zabirokratiziranem gospodarstvu pa se razvijajo posli kakor v starih časih. Ta nesmisel pa je dejstvo in povzročja, da so postale istočasno z razvojem tehnike in spopolnitve našega življenja kompliciranosti predpisov mnogo večje ko prej. Včasih je bilo tako, da se je bilo treba voziti s pošto no kočijo iz Weimarja v Karlove Vary več dni, danes se potrebuje

za to le nekoliko ur, zato pa je treba še več dni, da človek uredi vse zadeve, ki so zvezane s potnim listom, ureditvijo deviznih težkoč in ureditvijo kopališkega konta.

Imamo dan varčevanja, dan knjige, dan prometnega miru. Ali ne bi bilo dobro, da bi začeli še z akcijo: boj vsem kompliciranostim in sitnostim, ki ovirajo moderno gospodarsko življenje?

Ne sme biti tako, da se duh birokratizma in birokratske metode širijo v poslovno življenje, temveč nasprotno: poslovni in trgovski duh mora prodreti v vse panoge našega javnega in zasebnega življenja, na vsak način pa vsaj glede tempa, smisla za praktičnost, zanesljivost in ekspektivnost. Ne smemo zaostati na svetovnem trgu

zaradi tega, ker imamo preveč gospodarstvo ovirajočih predpisov in ker preštevilni svetniki za sitnosti povsod ovirajo delo!

Tako piše glasilo nemške zveze industrijev, pa čeprav je znano, da je nemški uradniški aparat eden najboljših. Kaj pa naj rečemo mi, ki v enaki meri vidimo, kako stalno narašča birokratizacija, samo da naš uradniški aparat, zlasti oni v centrali nima niti primeroma tako svetlih tradicij ko nemški!

Birokratizacija uprave, neproduktivno delo, ki ga birokratizem zahteva, to je glavno in osnovno zlo, ki ovira naš gospodarski razvoj. Ni zato bolj patriotičnega in gospodarsko bolj utemeljenega boja kakor je boj proti birokratizaciji naše uprave!

toliko, kolikor je za njega plačal. Dosedaj se je proti takšnemu poroku postopalo tako kakor proti zasebnemu upniku ter je mogel od dolžnika zahtevati največ 50 odstotkov, čeprav je zanj plačal 100 odstotkov dolga.

Nacionalni oziri pa so zahtevali, da se nudi tudi našim optantom večja zaščita, ker so nastali njih dolgovi pod posebno težkimi razmerami, ko so se priselili v našo državo in si ustanovili novo eksistenco. Njim je sedaj priznano svojstvo kmetovalca brez ozira na njih glavni poklic.

Dolžnikom po čl. 5. uredbe je podaljšan rok do 31. marca 1938 ter morajo do tega roka zaprositi za olajšave plačevanja po tem členu.

Dolžniki zadrug za kmetijski kredit so izenačeni pri olajšanju plačil, bodisi da so dobili posojilo iz sredstev krajevnih zadrug bodisi od Priv. agrarne banke ter se morajo smatrati vsa posojila kakor da so jih dobili od banke.

Poleg teh določil so še druga, ki so več ali manj tehničnega značaja in se nanašajo le bolj na postopek. Med temi določili je posebno važno ono, s katerim se podaljšuje rok za sporazum med upnikom in dolžnikom in se njima nudi možnost, da svoje odnose uredita s sporazumom ter svoje poslovne odnose ohranita v korist obeh.

Kakor se iz te izjave vidi, se nikjer niti ne omenja, da je uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov spremenjena v korist trgovcev. Ena njenih najvažnejših določb bi morala biti določba, da se uvedejo sankcije proti onim kmetovalcem, ki nikakor nečejo skleniti novih obveznic s trgovci-upniki, kakor to predpisuje uredba.

Ves trgovski stan soglasno zahteva, da se blagovni dolgovi kmeta izvzamejo od plačevanja na obroke in da se morajo ti dolgovi takoj izplačati. Če pa je to iz katerih koli razlogov zaenkrat takoj nemogoče, potem se mora odrediti, da se morajo blagovni dolgovi plačati v največ štirih polletnih obrokih, to je v dveh letih. Trgovci še vedno ne morejo priti do svojih terjatev pri bankah, morajo pa plačati vse svoje obveznosti in zato ni moralno, da bodo samo oni izvezti od vsake ugodnosti.

Če je bila nova uredba izdana zaradi beguncev in optantov, kar je opravičeno, potem je potrebno, da se izdajo tudi zakonska določila, s katerimi se že enkrat konsolidirajo dolžniški odnosi med trgovci in njihovimi dolžniki kakor tudi med njihovimi upniki. Nič pa ne slišimo, da bi se kaj takšnega nameravalo pri izdaji novega finančnega zakona, nič pa tega tudi ni v uredbi. Pač pa se sliši, da bodo povečane železniške tarife, da se bodo zvišale trošarine itd., itd., od česar bodo najbolj trpeli trgovci. To pa prav gotovo ni pravilno in to ni pravičnost, ki se mora pokazati tudi v tem, da so pred zakonom vsi državljani enaki.

Brez hotelov ni tuiskega prometa

Davščine pa uničujejo hotelski obrt

Za razvoj tuiskega prometa ne zadostujejo le dobre ceste in udobne železniške zveze, temveč so potrebni tudi dobri in ceneni hoteli. Tujec hoče udobno potovati, ko pa pride v deželo, v katero se je namenil, pa hoče tam tudi dobiti dobro prenočišče. Zato ne more nobena dežela, ki nima dobrih hotelov, postati dežela tuiskega prometa. Švica ni dežela tuiskega prometa le zaradi svojih naravnih krasot, temveč predvsem zaradi svojih izvrstnih hotelov in dobrih prenočišč. Ze dolgo pred svetovno vojno je zaklical Hermann Bahr v svoji takrat senzacionalni knjigi »Dalmatinische Reise«, da ne bo Dalmacija kljub vsej svoji izredni lepoti dežela tuiskega prometa, dokler ne pridejo v Dalmacijo Švircarji ali Berlinčani in zgrade tam potrebne hotele.

Vse to velja tudi za tujski promet v Sloveniji. Nikar se ne varajmo in nikar ne mislimo, da bo Slovenija res postala dežela tuiskega prometa, če ne bo imela lepih hotelov. Pred vojno smo Slovenci to razumeli in takrat se je ustanovila hotelska družba, ki je postavila tudi v Bohinju nekaj hotelov, ker brez njih sploh ni imelo smisla vabiti tujce v Bohinj. Kje pa naj bi spali? Po vojni je Bled razumel, da brez modernih hotelov ne more postati pravo tuijsko mesto. In zato so Blejci s pokojnim Kendo na čelu investirali velikanske milijone v nove hotele. Kaj bi bil danes Bled brez hotela Toplice, Park-hotela, hotela Jekler itd.? Toda slabo se je plačevala požrtvovalnost teh ljudi in naši javni faktorji niso razumeli, kako velik pomen imajo hoteli za tujski promet. Namesto da bi pospeševali hotelirstvo, so ga z davki ubijali! Namesto da bi dajali vse mogoče olajšave, so bili hoteli le objekt za obdačevanje. Žalostne posledice tudi zato niso izostale.

A tudi Ljubljana ni razumela in menda še danes ne razume, da so dobri hoteli podlaga tuiskega prometa. Za razvoj hotelirstva se v Ljubljani prav nič ne stori in zato je Ljubljana v hotelski stroki za drugimi mesti zelo zaostala, zato pa tudi stalno pada tuijski promet v Ljubljani.

Namesto pa, da bi se tuijski promet in logično tudi hotelirstvo pospeševalo, pa se je vpeljal pose-

ben davek na prenočišča. Ta davek nikakor ni majhen, saj znaša 15 odstotkov od bruto cene hotelske sobe. S tem se prenočevanje v ljubljanskih hotelih prav občutno podraži in posledica tega je manjše število tujcev. Tako se nezanimanje za potrebe hotelske stroke kaznuje nad vsem prebivalstvom, ker ima od tuiskega prometa vse prebivalstvo dobiček in le v najmanjši meri hotelirji sami. Saj je ugotovljeno, da pride od vsega dohodka tuiskega prometa le 8% na hotele in prenočišča, vseh 92% pa na železnice, avtobuse ter druge gospodarske panoge.

Zato pa tudi ne gre, da bi davek od tujcev plačevali le hotelirji, še najmanj pa tako visok davek. Tako daje davek na prenočišča ljubljanski občini na leto 300 tisoč din dohodkov. Neresno je govorjenje, kakor da bi mogli hotelirji ves ta davek preveliti na tujce. Če so sobe predrage, potem tujcev ni in tujec računa s končno ceno in po njej sodi, če je prenočišče predrago ali ne.

Posebno občuten pa je postal ta davek sedaj, ko je število prenočnin v ljubljanskih hotelih silno padlo. Leta 1933., ko je že divjala gospodarska kriza, je bilo v Ljubljani še 280.992 nočnin, l. 1937. do konca novembra pa le 90.281

in torej v vsem letu 1937 ne več kot 95.000. Ta silni padec nočnin pomeni, da so prišle leta 1933. na tujca še 4 nočnine, leta 1937. pa niti ne več 2 nočnini, samo 1'8 nočnine. Zasluge pa je šele pri več nočninah, ker se pri enkratnem nočevanju režijski izdatki hotelov zelo zvišajo. Pomisliti treba le na porabo in pranje posteljnega perila.

Zato je nad vse upravičena zahteva hotelirjev, da se davek na prenočnine popolnoma odpravi, ker je silna ovira za razvoj tuiskega prometa. Brez dobrih hotelov ni tuiskega prometa in na to resnico ne bi smele občine, banovine in država nikdar pozabiti!

Saj plačujejo hotelirji itak zadosti velik davek s tem, da s svojo propagando hkrati tudi najbolj uspešno vabijo tujce v deželo.

Upamo zato, da bo spomenica hotelirjev, ki je bila te dni odposlana na ljubljansko mestno občino, na finančno ministrstvo in na celo vrsto drugih javnih korporacij, imela popoln uspeh in da se bo davek na prenočnine odpravil. Bo to prvi vesel dokaz, da se je pri nas začelo pravilno delati za razvoj tuiskega prometa. Le s tuijskim prometom pa more priti Slovenija do blagostanja!

Izpremembra uredbe o kmetijskih dolgovih

Interesi trgovcev se zopet niso upoštevali

Pod tem naslovom piše bratski zagrebški »Trgovački vjesnik«:

»Minister za kmetijstvo g. Stanković je dal novinarjem izjavo o pomenu izpremembe uredbe o kmetijskih dolgovih ter pri tem zlasti podčrtal:

»Dosedanje izvajanje uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov je pokazalo potrebo, da se uredba dopolni in izpremeni, kar se je deloma tudi že zgodilo s finančnim zakonom deloma pa z avtentičnimi tolmačenji.

Ena najvažnejših določb je ona po členu 14., po kateri dobivajo stranke pravico pritožbe na okrožno sodišče proti odlokom oblasti, ki izdajajo potrdila o svojstvu

kmetovalca po uredbi. Oblasti so pri izdajanju teh potrdil postopale zelo različno, ker so bila zaradi velike kompliciranosti vprašanja lastnosti kmetovalca možna razna pojmovanja predpisov uredbe ter so se zato dostikrat delale napake na škodo kmetovalcev, drugič pa tudi na škodo upnikov. S tem da je dana sedaj pravica pritožbe na okrožno sodišče, dobe ta moč, da izenačijo in olajšajo postopek ter da vnesejo pravilno pojmovanje v vprašanje kmetске zaščite.

Načelo pravice je nadalje zahtevalo, da more kmetovalec-porok, ki je prevzel nase obveze glavne-ga dolžnika, zahtevati od njega

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Finančna uprava in davkoplačevalec

Deželna finančna direkcija v Pragi je izdala na vse davčne uprave razglas, v katerem jim izreka priznanje finančnega ministra za likvidacijo davčnih zastankov. Pri tem pa finančni minister naglašja ponovno tudi potrebo dobrih odnosov uradnikov finančne uprave z davkoplačevalci. Finančni minister pravi v svojem razglasu, da nameščenci, ki se ne ravna po teh navodilih zelo škodujejo splošno državnim interesom. Ti pozabljajo, da razmere finančnih nameščenec do davkoplačevalcev ne sme biti v demokratični državi razmerje oblasti do podrejenih. V demokratični državi morajo finančni nameščenci s prijazno uslužljivostjo pokazati pravilno razumevanje za položaj davkoplačevalcev, katerim nalaga država velikanska bremena. V nobenem primeru se ne smejo pustiti finančni nameščenci zavesti do nepremišljenih opomb, temveč morajo gledati na to, da pridobijo zaupanje davkoplačevalcev do finančne uprave.

Ker smo na vse zadnje tudi v Jugoslaviji v demokratični državi, veljajo gornja navodila češkoslovaškega finančnega ministra tudi za nas.

Hrvatski gospodarski svet

Na iniciativo dr. Mačka se bo ustanovil v okviru HSS Hrvatski gospodarski svet. Novi svet je posledica prizadevanja, da združi Hrv. seljačka stranka v svojih vrstah tudi nekmetske stanovne. Zlasti pa bi hotela pridobiti vse nameščence in delavce, ki so sedaj organizirani pri levičarskih in socialističnih strankah. Glavna naloga novega hrvatskega gospodarskega sveta bi bila, da bi bil vrhovna instanca za spore med podjetniki in nameščenci.

Te dni je bila pod predsedstvom inž. Avgusta Košutića prva pripravljajna seja za ustanovitev Hrvatskega gospodarskega sveta. Na seji je bilo sklenjeno, da se v kratkem skliče ustanovna skupščina.

Ustanovitev Hrvatskega gospodarskega sveta pa ni bila pri vseh strankah enako dobro sprejeta ter so nekatere tej ustanovitvi nasprotne. Vendar pa bo avtoriteta dr. Mačka dovolj močna, da bo Hrvatski gospodarski svet tudi ustanovljen.

Gradbena delavnost v Zagrebu nazadovala

Gradbena delavnost v Zagrebu je zelo trpela lani zaradi stavke v letu 1936. ter podražitve gradbenega materiala. Zaradi stavke so ostale leta 1936. nove stavbe nedovršene in zato je bilo v letu 1937. izdanih nenavadno veliko uporabnih dovoljenj, namreč za eno šestnadstropno, 50 štirinadstropnih, 24 trinadstropnih, 43 dvonadstropnih, 52 enonadstropnih hiš in za 2 tovarni.

Zaradi uvodoma omenjenih vzrokov pa so mnogi, ki so hoteli zidati, to namero opustili in je zato gradbena delavnost padla, kakor je razvidno iz naslednjih števk: gradbeni urad je izdal gradbenih dovoljenj leta 1931. 1256, leta 1932. 918, leta 1933. 452, leta 1934. 435, leta 1935. 562, leta 1936. 685 in leta 1937. 578. Od teh dovoljenj je bilo novih stavb: leta 1931. 848, 1932. 619, 1933. 219, 1934. 148, 1935. 252, 1936. 394, in leta 1937. 293.

V zadnjih desetih letih je bilo v Zagrebu sezidanih okoli 17.000 novih stanovanj, in sicer: 1. 1928. 2512, 1929 2159, 1930 1830, 1931 2356, 1932 2432, 1933 1197, 1934 835, 1935 854, 1936 979 in 1. 1937 748 stanovanj.

Kakšna bo gradbena delavnost v letu 1938. je težko reči. Gospodarske razmere so se sicer popravile, vprašanje pa je, če ne

nastanejo katere nove ovire. Zlasti je važno, če ne bo nobenih stavk in če se ne bo podražil gradbeni material.

Denar, znanost in razvoj človeštva

Na letnem občnem zboru družbe znanstvenih učiteljev v Londonu je imel sir Cyril Ashford zelo pomemben govor o razvoju posameznih znanstvenih panog. Dejal je, da je napredek prirodnoslovnih

ved in tehnik omogočil pač številne rešitve, hkrati pa tudi povzročil nastanek cele vrste novih problemov, ki so morda prav tako težki in ki bi mogli uničiti vso civilizacijo Evrope, če bi ostali nerešeni. Kazen, ki jo plačuje svet za velike iznajdbe eksaktnih znanosti, je, da duhovne vede, moralika, etika, nauk o gospodarstvu, sociologija brezupno zaostajajo v primeri z rapidnim razvojem tehnike in prirodnoslovnih ved. Eden glavnih vzrokov tega razvoja, ki

grozi Evropi s kaosom, je v tem, ker je praktično izkoriščanje znanstvenih spoznanj na polju tehnike in prirodnoslovnih ved za človeške potrebe dobičkanosna stvar, dočim ni za iznajdbe znanstvenikov duhovnih ved nobene nagrade.

Tu bi bilo treba še dostaviti, kako služijo danes že mnoga odkritja najbolj idealnih znanstvenikov samo vojnim ciljem in ubijanju ljudi — ker je tako hotel denar.

Kako upravljati denar socialnega zavarovanja? Premoženje SUZORja bo znašalo kmalu 1 milijardo

Na to vprašanje odgovarja ravnatelj OUZD v Ljubljani dr. Joža Bohinjec v »Jutru« z daljšim člankom, iz katerega posnemamo:

Ker poslujejo socialno-zavarovalne ustanove na podlagi kapitalnega kritja, so zbrale zelo velika denarna sredstva. Ta denar je po svoji socialni funkciji tako važen, da bi moral biti bolj zavarovan kakor pa hranilne vloge v denarnih zavodih. (Seveda pa bi moral biti še boljje upravljani, da bi bila ta visoka zaščita v vsakem pogledu upravičena. Op. ured.) Denar socialnega zavarovanja mora biti tako naložen, da je njegova varnost vedno izven dvoma, da donša obresti, a da je tudi vedno likviden. Dejansko posveča zakonodaja zasebnim zavarovalnicam vso pažnjo, poleg tega pa skrbi tudi za intenzivno nadzorstvo nad denarjem. Do podrobnosti je predpisano, kako smejo zasebne zavarovalnice nalagati premijske rezerve.

V še večji meri bi morala veljati ta strogost za soc.-zavarovalne ustanove. Zlasti sedaj, ko se je z uvedbo delavskega rentnega zavarovanja in z razširjenjem pokojninskega zavarovanja pomen soc. zavarovalnih institucij zelo povečal. Premije samo iz naslova rentnega (pokojninskega in nezgodnega) zavarovanja bodo le v Sloveniji pri vseh soc. zav. ustanovah znašale 1. 1938 že okrog 80⁵ milijona din. Premoženje SUZORja pa bo znašalo 1. 1942. okrog 956 milijonov din ali skoraj eno milijardo. Od tega denarja pripada Sloveniji 168⁵ milijona din, od katerih je treba odšteti investicije v višini 38¹ milijona din. Za slovenske razmere je to ogromen denar in zato pač ni vseeno, kdo bo s tem denarjem razpolagal.

Nato govori dr. Bohinjec o obrestni politiki našega zavarovanja. To sloni na obrestni meri 6%, kar je vsekakor previsoko. Obrestna mera bi morala znašati največ 4% in bi bil potem denar tudi bolj varno naložen.

Tudi ni dobro, če bi se denar nalagal samo v ene namene, niti ne le v državne papirje, ker smo dežela pogostnih političnih sprememb. Socialni denar ne sme biti pod političnimi vplivi in zato ga je treba nalagati na razne načine.

Poleg tega bi se moral denar socialnih institucij posebej zaščititi in bi moral imeti prednost celo pred davki. Vloge soc. institucij ne bi smele priti niti v konkurzno maso, niti ne bi smele zaledeneti.

Gledati pa je tudi na to, da se denar nalaga v investicije, s katerimi se morejo po daljši dobi zmanjšati socialne datjave. Za zboljšanje zdravstvenih in varnostnih naprav v podjetjih bi se moral dajati denar tudi brezobrestno. Tudi dobrodelne in verske ustanove bi morale biti deležne pozornosti investicijske politike socialnih ustanov.

Soc. zavarovanje je javni činitelj in zato ne smejo odločati le finančne operacije. Zlasti pa je treba rešiti vprašanje obrestne mere, ki je danes absolutno previsoka.

V investicijsko politiko denarja

soc. zavarovanja morajo priti sistem, enotnost in načrt. Interesenti se morajo združiti v fin. gospodarsko delavno skupnost, ne da bi bila pri tem okrnjena avtonomija posameznih ustanov. Ta finančno-gospodarska skupnost naj vsako leto izdela investicijski načrt za potrebe Slovenije.

Predlogi ravnatelja dr. Bohinjca zaslužijo na vsak način polno upoštevanje. So tehtno premišljeni in napisani v stremljenju, da bo denar soc. ustanov v resnici dobro upravljan za koristi celote, zavarovancev in soc. ustanov samih. Vendar pa je treba takoj poudariti, da so vsi ti predlogi res izvedljivi le pod pogojem popolne decentralizacije socialnega zavarovanja. Dokler je decentralizacije ni, ni prav nobenega jamstva, da bi se tudi res izvajal načrt, ki bi ga finančno-gospodarska skupnost vseh interesentov soc. zavarovanja postavila vsako leto za potrebe Slovenije. Dokler ni izvedena decentralizacija soc. zavarovanja, tudi ni nobenega jamstva, da bi se soc. zavarovanje res oprostilo vseh političnih vplivov. A tudi za pravo nadzorstvo nad upravo premoženja soc. zavarovalnih ustanov more jamčiti le decentralizirano socialno zavarovanje.

Vsota 168⁵ milijonov din, s katero bo razpolagalo samo rentno zavarovanje v Sloveniji 1. 1942, pa tudi dovolj jasno dokazuje, da ni prav nobene resne ovire za izvedbo popolne decentralizacije soc. zavarovanja. Soc. zavarovalne usta-

Prijave za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini

Davčna uprava razglasa:

Dopolnilni davek k zemljarini se zniža samo pod temi pogoji: da se davčni zavezanec bavi samo s kmetijstvom, da obdeluje svoje posestvo sam ali s člani svoje rodbine, da šteje rodbina takega davčnega zavezanca več kot 5 članov, da dopolnilni davek k zemljarini ne presega 5000 din in da predloži v odrejenem roku prijavo na predpisani tiskovini.

V smislu omenjenega zakona se ne smatra za člana hišne zajednice:

osebe, ki so stalno odsotne. Za stalno odsotne pa se ne smatrajo osebe, ki odslužujejo vojaški rok, ki se šolajo, uče obrta, zdravijo in slično;

osebe, ki se bavijo poleg kmetijstva z industrijo, trgovino ali kakim drugim poslom, ki se zanj plačuje pridobnina,

osebe, ki so v javni ali privatni službi, žene in otroci oseb, omenjenih v toč. 2 in 3, domača služinčad in nameščenci. Davčni zavezanci, ki imajo pravico do znižanja, morajo vložiti prijave na predpisanih obrazcih do 31. I. 1938. Prijave, ki se bodo vložile po tem roku v naslednjih 15 dneh se ne bodo upoštevale, če se ta zakasnitev ne bo obenem z vloženo prijavo s posebno tehtnimi razlogi opravičila, pozneje vložene se ne bodo obravnavale.

Prijave se morajo vložiti pri pristojni občini v Ljubljani pri mestnem poglavarstvu na predpisani tiskovini, ki se dobi istotam. Vložiti mora prijavo zavezanec zemljarine sam ali pa njegov zastop-

nik, ki pa mora prijavi priključiti tozadevno pooblastilo.

Na zahtevo davčnega zavezanca izpolni prijavo tudi občina po prošilcih napovedi.

Za resničnost števila članov hišne zajednice, kakor tudi podatkov po točkah 1 do 5 je odgovorna, razen davčnega zavezanca tudi občinska oblast (mestno poglavarstvo).

»Privredni biljten«

V zvezi z reorganizacijo poročevalske službe pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine je začel po odloku trgovinskega ministra izhajati 10. januarja »Privredni biljten«.

»Privredni biljten« izhaja na štirih straneh, tiskan kot rokopis ter prinaša obširna tržna poročila, borzna poročila ter številne gospodarske vesti iz vseh krajev sveta. Tudi o povpraševanju po našem blagu poroča »Privredni biljten« in tudi o ponudbah tujega blaga.

Naročnina za vse leto znaša 500 din, za pol leta 300, za četrt leta 160 in za en mesec 60 din. Naroča se pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. Vsak naročnik »Privrednega biljtena« dobiva brezplačno revijo Zavoda »Glasnik«, ki bo odslej izhajal mesečno v povečanem obsegu.

S »Privrednim biljtenom« je storjena našemu gospodarstvu v resnici usluga in samo želimo, da bi mogel »Privredni biljten« še povečati svoj obseg.

Politične vesti

Romunski zun. minister Micescu je prišel v Prago v nedeljo popoldne ter imel številne sestanke in razgovore s predsednikom dr. Benešem, šefom vlade dr. Hodžo in zunanjim ministrom dr. Krofto. Češkoslovaški državniki so govorili z njim o vseh zunanje političnih vprašanjih, zlasti pa o vseh vprašanjih, ki se tičejo Male antante, Podonavja in Zveze narodov. Zun. minister Micescu je o vseh teh vprašanjih podal obširna pojasnila in zlasti naglasil, da se s spremembo vlade v Romuniji ni spremenila tudi njena zunanja politika. Razgovori so bili torej v vsakem oziru zadovoljivi in pozitivni, kar se vidi tudi

v oficialnem komuniqueju, ki je bil izdan in ki se glasi: Pri razgovorih romunskega zun. ministra ob priliki njegovega obiska dne 9. in 10. januarja v Pragi z zun. ministrom dr. Krofto se je poudarila vsa mednarodni položaj v zvezi z januarskim zasедanjem Sveta Zveze narodov. Istočasno sta govorila tudi o vseh vprašanjih, ki pridejo na dnevni red stalnega sveta Male antante. Oba ministra sta mogla z zadovoljstvom ugotoviti popolno istovetnost svojih naziranj o vseh teh vprašanjih ter popolno soglasje glede politike, ki jo vodi Mala antanta z ozirom na sedanji mednarodni položaj. Tudi razgovori, ki jih je imel minister Micescu s predsednikom republike dr. Benešem in predsednikom vlade dr. Hodžo o istih vprašanjih, so bili prežeti z enakim duhom in so dovedli do zadovoljivih rezultatov.

Rom. zun. minister Micescu se je iz Prage odpeljal v Beograd, kjer je bil zelo prisrčno in toplo sprejet. V Beogradu je imel več sestankov s predsednikom vlade dr. Stojadinovićem, nakar je bil sprejet od Nj. Vel. kraljice Marije v avdienci. Pri kosilu, ki je bilo prirejeno na čast ministra Micesca, sta spregovorila Stojadinović in Micescu pomembni zdravici. O razgovorih obeh državnikov pa je bil izdan naslednji uradni komunique:

»Pri obisku ekselence Istrata Micesca v Beogradu dne 11. januarja je prišlo do podrobne izmenjave misli med dr. Stojadinovićem, predsednikom vlade in zun. ministrom Jugoslavije in zunanjim ministrom kraljevine Romunije. V teh razgovorih sta mogla oba ugotoviti svoje popolno soglasje glede vseh vprašanj, ki se tičejo razmerja med Romunijo in Jugoslavijo, kakor tudi glede na splošni politični položaj, posebno pa na sodelovanje obeh držav v okviru Male antante in Balkanske zveze. G. dr. Stojadinović in g. Micescu sta po končanih razgovorih izreкла vročo željo, da se tudi v bodoče nadaljuje to sodelovanje v istem duhu medsebojnega zaupanja in prijateljstva.

Posvetovanja zastopnikov držav rimskega bloka so se v ponedeljek in torek nadaljevala. Kakor se poroča iz Prage, je bilo sklenjeno, da Avstrija in Madžarska še nadalje ostaneta v Zvezi narodov, pa čeprav je Italija izstopila. Tudi ne bosta pristopile Avstrija in Madžarska h protikomunističnemu bloku. Mnogo se je razpravljalo tudi o položaju v Podonavju ter bodo tu države rimskega bloka delale za zboljšanje teh odnosov. Poudarila se je tudi želja po sodelovanju z Nemčijo, vendar pa to sodelovanje ne sme v nobenem pogledu pomeniti hegemonije Nemčije.

»Echo de Paris« zavrača gospodarski načrt van Zeelanda, ker da daje Nemčiji velike in številne gospodarske koncesije, ne da bi istočasno zahteval od Nemčije tudi kakšnih političnih garancij.

Kitajska vlada poroča o znatnih uspehih svojih čet južno od Šangaja vzdolž železniške proge Tienčin—Pukov. Prodiranje japonskih čet ni bilo le ustavljeno, temveč so bili vrženi Japonci nazaj. Uspeh so dosegle kitajske čete tudi v znatni meri zaradi gerilske vojne, ki je Japonce zelo oslabil.

V Tokiu je bila pod predsedstvom japonskega cesarja seja državnega sveta, ki se sestane le ob izredno resnih trenutkih. Tako se je ta svet v zadnjih letih sestal pred začetkom kitajsko-japonske, rusko-japonske in svetovne vojne. Na seji je bilo sklenjeno, da se v pokliče pod orožje še pet letnikov rezervistov, ki se bodo takoj odpeljali na Kitajsko. Vojno proti vladi Čangkajška bo vodila Japonska do zadnje konsekvence, ker je ta vlada nosilka protijaponskega duha. Sklenjeni so bili tudi novi krediti za vojno.

Poročila angleških listov je odkrila GPU dve oficirski zaroti proti Stalinu in Ježovu. Smrtne obsodbe v Rusiji se še ne bodo nehale.

Protibritanska propaganda na Japonskem vsak dan bolj narašča in postaja vedno bolj intenzivna.

Denarstvo

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

naznanja, da bo izplačevala počenši s 1. februarjem 1938 stara dobroimetja pri njej, kakor sledi:

1. vsem starim vlagateljem na tekoče račune in vložne knjižice dospele obresti za čas od 1. julija do 31. decembra 1937;

2. vse stare vloge na tekoče račune in vložne knjižice do din 10 tisoč po stanju 26. maja 1932.

Po 31. marcu 1938 nedvignjene obresti in vloge do din 10.000—se prenesejo na nove, vsak čas razpoložljive račune.

Tečajne izgube newyorške borze v letu 1937.

Lansko leto ni bilo ugodno za newyorško borzo. Dočim se je v letu 1936 povečal promet za 114 milijonov kosov, je v letu 1937. padel za 87 na 410 milijonov kosov. Tečajna vrednost h kupčiji pripuščenih delnic, ki je dosegla leta 1929. rekordno višino približno 90 milijard dolarjev, je padla v letu 1932. na 15,6, a se je potem stalno boljšala in dosegla v I. četrtletju leta 1937. 62,5 milijarde dolarjev. V zadnjih 9 mesecih pa so izgubili tečajni papirjev 227 milijarde dolarjev na vrednosti. Posledica tega je bila, da je tudi padla cena za borzne sedeže, ki so znašali leta 1929. še 626.000 dolarjev, leta 1932. le še 68.000 dolarjev, ter dosegli v začetku leta 1937. 134.000, nato pa znova padli in 75.000 dolarjev.

Zlate podloge držav valutne pogodbe

Po ameriških podatkih so znašale zlate podloge držav, ki so se priključile valutnemu bloku (Zdr. drž. Severne Amerike, Vel. Britanija, Francija, Nizozemska, Švica in Belgija) koncem I. 1937. skupno 20,3 milijarde dolarjev, za 1,6 milijarde dolarjev več ko koncem leta 1936. Kako so rasle, oz. padle zlate podloge v posameznih državah (pri čemer se računa unča čistega zlata s 35 dolarji), kaže naslednja tabela:

države	1934	1936	1937
Združ. drž.			
Sev. Am.	8.239	11.256	12.760
Vel. Britan.	1.584	2.534	2.888
Francija	5.542	3.057	2.629
Nizozemska	595	490	930
Švica	642	655	648
Belgija	590	633	582

Pri tem niso vštete zlate rezerve stabilizacijskih fondov, ker teh države ne objavljajo. Edino Anglija vsake tri mesece objavlja stanje svojega stabilizacijskega fonda. Ta je znašal koncem septembra 1937 39,9 milijonov unč v vrednosti 1395 milijonov dolarjev. Z njim bi znašala zlata podloga Vel. Britanije nad 4 milijarde dolarjev in je zavzela s tem drugo mesto, ki ga je prej imela Francija dosti leta.

Franosko finančno ministrstvo se je moralo zaradi večjih obveznosti ob koncu leta zateči k **Franoski banki** za 5 milijard frankov kredita. Ob nastopu vlade Chauveta je potem znižal na 4,8 milijarde. Sedaj je zopet narasel na 9,8 milijarde, a ni bil v tej višini celotno izplačljive. Celoten znesek predlaga Francoske banke je znašal koncem I. 1938. 17,6, koncem leta 1937. pa 31,9 milijarde frankov. Zato se je tudi obtok bankovcev povečal od 89,3 na 93,8 milijarde frankov. Take višine dosedaj še ni imel.

Angleške velebanke izkazujejo za lani približno iste dobičke kot pred enim letom ter bodo zato izplačale večinoma enako visoke dividende. Tako je imela največja angleška banka Midland Bank 2,51 (predlani 2,47) milijona funtov čistega dobička in bo izplačala 16% dividendo. Vendar pa sodijo, da

Zasluge samoupravnih hranilnic za gospodarstvo

Kier so samoupravne hranilnice, tam se ustvarja domači kapital

Zadnja številka »Hrvatske prireditelje«, mesečnika zagrebške trgovske zbornice je v celoti posvečena denarništvu in zavarovalnim strokam ter objavlja celovito sliko naših prvih gospodarskih strokovnjakov o pomenu našega denarništvu za naše narodno gospodarstvo. Med temi članki zavzema posebno važno mesto članek generalnega ravnatelja zagrebške Gradske štedionice g. Rudolfa Erberja o našem gospodarstvu in samoupravnih hranilnicah. V tem članku piše gen. ravnatelj Erber tudi o vsem priznanjem o velikem delu slovenskih samoupravnih hranilnic in zato je vzrok več, da ponatisujemo ta članek, ki se glasi:

Značilno je, da narodno gospodarstvo zlasti napreduje tam, kjer so razvite takšne ustanove, kakor so naše samoupravne, t. j. občinske, mestne in banovinske hranilnice.

Tako je n. pr. danes v Nemčiji okoli dva in pol tisoč samoupravnih hranilnic z več ko deset tisoč podružnicami, ekspoziturami in pomožnimi uradi. Te so dvignile v Nemčiji smisel za varčevanje, da znašajo danes prihranki prebivalstva Nemčije nad 200 milijard din. To je čisti narodni kapital in nemške hranilnice, ki so ga zbrale, so hrbtenica vsega nemškega narodnega gospodarstva.

V nordijskih deželah izkazujejo podobno razvite hranilnice gospodarstvu in narodnemu blagostanju podobno uslugo.

V Češkoslovaški je in posluje nad 350 mestnih in občinskih hranilnic, ki so zbrale s širjenjem smisla za varčevanje nad 22 milijard Kč narodnega kapitala in ki so s svojim plodnim delom postale najvažnejša opora izredno naprednega češkoslovaškega narodnega gospodarstva.

Današnja Avstrija, s komaj polovico toliko prebivalstva ko Jugoslavija, je v svojih 200 hranilnicah zbrala več narodnega kapitala, kakor ga je v vseh naših denarnih ustanovah, računajoč k njim tudi državne denarne zavode in vse zadruge ter vseh 600 denarnih zavodov in 58 samoupravnih hranilnic.

Večina naših samoupravnih hranilnic je bila ustanovljena in se je razvijala pod vplivom avstrijske zakonodaje v dravski ter do neke mere tudi v primorski banovini. Kako velik blagoslov so te hranilnice za slovensko gospodarstvo, se vidi najbolj iz tega, da so one zahtevale, dokler so bile enako upravljane kakor avstrijske in češke, t. j. pred vojno, za posojila največ en odstotek obresti več (do 5 odstotkov), kakor pa so dajale za hranilne vloge (do 4,5 odstotka). Z njihovo pomočjo je bilo na območju današnje dravske banovine po podatkih njihove Zveze sezidano, kupljeno oz. urejeno:

398 šol, 25 elektrarn in elektrifikacij, 4 plinarne, 19 bolnišnic, 14 ubožnic in hiralnic, 83 vodovodov in vodnjakov, 76 cest, železnice, regulacij, 16 klavir in trgov, 32 gasilnih domov, 11 cerkev in župnišč, 6 sodišč, 2 okrajne stalne politike cenenege denarja zmanjšala čisti dobiček bank.

Madžarska vlada bo v kratkem razpisala notranje posojilo v višini 360 milijonov pengov.

Platina je na londonskem trgu znova padla za 12 šillingov in 6 penijev na 7 funtov za eno unčo. S tem je padla cena platine pod ceno zlata. Svetovna proizvodnja platine je narasla na 500.000 unč, potrošnja pa znaša le 400.000 unč. Poleg tega pa so še velike stare zaloge platine. Zato cena pada.

nih glavarstev, 43 mostov in melioracij, 39 občinskih stanovanjskih hiš, 60 občinskih uradov, 5 vojašnic, 8 kopališč, 4 muzeji in gledališča ter 656 drugih javnih stavb, skupno 1521 javnih poslopij poleg deset tisoč zasebnih hiš.

Zato je mogla zveza v svoji spomenici iz I. 1929. s ponosom reči: »Da se v naši državi danes Slovenija odlikuje z močnimi kmetijami, z lepimi, trdno zidanimi kmetijskimi in meščanskimi hišami, z dobrimi cestami, razviti obrotom in živahno trgovino, da ima Slovenija danes razne lepo urejene socialne in kulturne ustanove, kakor bolnišnice, šole, zastavljavnice, društvene domove, gledališča itd.,

to je v pretežni večini viden uspeh delovanja regulativnih hranilnic v Sloveniji.«

Samoupravne hranilnice so se začele v drugih krajih razvijati šele po vojni, vendar pa niso bile deležne one pažnje in pomoči kakor hranilnice v preje navedenih deželah.

Pomen in naloge hranilnic so v naslednjem:

1. da nudijo vsakomur, zlasti pa manj premožnim najbolj ugodno možnost varnega in koristnega nalaganja prihranjenega denarja;

2. da s ceneni posojili in krediti omogočajo po najbolj ugodnih pogojih vzdrževanje, popraviljanje in povečanje zemljiške in hišne posesti kmetovalcev in meščanov, da dvigajo obrt, trgovino in industrijo ter občinsko in združno gospodarstvo;

3. da s svojim čistim poslovnim dobičkom ustanavljajo in podpirajo javne in občerkostne dobrodelne, socialne, gospodarske in kulturne ustanove na območju svoje ustanovitelj in poroka (občine, banovine, mesta in podobno).

Na podlagi tega se more trdit, da

so naše samoupravne hranilnice denarne ustanove altruističnega značaja in da se ne smejo postavljati v eno vrsto z bankami in kreditnimi zavodoma.

Dvigajoč smisel za varčevanje v najširših slojih ljudstva dovajajo te hranilnice gospodarstvu vedno novih sil. To delajo s tem, da odvrčajo najširše sloje prebivalstva od brezkoristnega zapravljanja ter jih vzgajajo za koristno varčevanje, ki jih moralno in materialno krepi ter hkrati ustvarja pri hranilnicah pravi narodni kapital. Na ta način se s temi hranilnicami olajšujejo socialne skrbi in dolžnosti samouprav in države, s ceneni krediti se podpirajo obrt, industrija in trgovina, gradbena delavnost in zaposlitev ljudi itd., s pomočjo čistega dobička pa se podpirajo tudi splošno-koristne in dobrodelne svrhe ter ustvarjajo pogoji za uspešno delo in novo varčevanje zlasti revnih slojev prebivalstva. S pomočjo teh hranilnic se torej razvijajo gospodarske sile in zboljšujejo pogoji za njih napredek, to je za napredek samega gospodarstva. Zato je velika škoda, da so te hranilnice pri nas tako slabo razvite.

Na območju zagrebške trgovske zbornice jih je v vsem samo sedem, na območju osiješke zbornice samo dve, sarajevske samo ena, na območju banjaluške pa niti ena. V škodo gospodarstva je, da se bolj živo ne dela za ustanovitve in razvoj teh hranilnic.

Pri presojanju dela naših samoupravnih hranilnic je treba imeti pred očmi, da one še niso zakonito določene, organizirane in

zaščitene tako, kakor se je to v drugih državah že zgodilo in kakor one to že več let vztrajno zahtevajo. Se nadalje se postopa proti njim kakor proti zasebnim denarnim zavodom, kar zelo vpliva tudi na način njih poslovanja. Naše samoupravne hranilnice pa same zahtevajo, da se na vse zadnje tudi pri nas izdajo zakonski predpisi, ki so neobhodno potrebni za ureditev razmer v našem denarništvu, za varnost in okrepitev našega narodnega varčevanja in kakor je to v interesu našega narodnega gospodarstva. Dočim se je na Češkoslovaškem izdal takšen zakon kot eden prvih zakonov po osvobojenju, dočim je na Poljskem takšen zakon iz leta 1927. izpopolnjen z najmodernejšim hranilniškim zakonom iz leta 1934.,

se ni pri nas prav nič storilo in naše hranilnice morajo še nadalje poslovati po različnih in zastarelih že predvojnih in nepopolnih zakonskih predpisih.

Naš Savez hranilnic je s svojo resolucijo z dne 8. decembra 1935 ponovno prosil:

1. da kr. vlada čimprej izda že nekolikokrat obljubljeni zakon o samoupravnih hranilnicah, čigar načrt so hkrati z opombami izdelali vsi zainteresirani činitelji;

Podražitev tiskovin

zaradi povišanja plač tiskarskemu delavstvu

Že nekaj mesecev so se pogajali zastopniki tiskarskih podjetij in tiskarskega delavstva zaradi zvišanja plač, ker so se življenjske potrebe v zadnjem času precej podražile. O poteku pogajanj javnost ni bila poučena, ker so se vršila v okviru obeh strokovnih organizacij, borba pa je bila kljub temu zelo ostra in je le malo manjkalo, da ni med pogajajočima se strankama prišlo do preloma. Šele na Silvestrov večer, torej zadnji dan odpovednega roka tarifne pogodbe, je prišlo med strankama do sporazuma in se je takoj nato sestavil zapisnik o njem.

Zastopniki tiskarskih podjetij so morali deloma ugoditi deloma-malskim zahtevam glede povišanja njihovih prejemkov in tudi na to, da se dotok novih vajencev v tiskarski stroki deloma omeji, ker je skoraj v vseh panogah tega obrta velika brezposelnost.

Tiskarska podjetja so zaradi povišanja plač in zaradi omejitve števila vajencev zelo prizadeta in je umljivo, da teh bremen ne morejo vzeti na svoje rame, ker že itak večina podjetij komaj života. Povišanje plač tiskarskemu delavstvu obremenjuje podjetja samo v naši banovini za več sto tisoč dinarjev letno tako, da so tiskarne prisiljene cene tiskovinam zvišati v ustrežajočem razmerju s svojimi večjimi izdatki za produkcijo.

Tiskarski izdelki v naši državi so itak cenejši od enakih izdelkov drugih, tudi večjih narodov (v Nemčiji n. pr. so tiskarske cene od 25 do 80 odstotkov višje od naših), vrhu tega pa je treba upoštevati, da smo ravno mi toliko na slabšem, kolikor so pri nas v splošnem manjše naklade, ki jih v sosednjih državah presegajo deset in stokratno. Naše cene pa so vzlic temu še nižje, ker delajo naša tiskarska podjetja res le z najmanjšim dobičkom, neštetokrat pa samo za režijske stroške v strem-ljenju, da bi s tem omogočila raznim založbam izdajati nova dela. Tiskarska industrija v naši dr-

2. da se naše samoupravne hranilnice nujno izenačijo z državnimi denarnimi ustanovami in z drugimi;

3. da se našim samoupravnim hranilnicam vrne pravica sprejemanja in hranjenja pupilnega denarja, katero pravico so tudi preje uživale in ki je najbolj bistvena karakteristika vseh hranilnic na vsem svetu.

Podobno je zahtevala po sklepih svojih glavnih skupščin že tudi Zveza naših mest.

A tudi vsedržavna konferenca naših gospodarskih zbornic je v svoji resoluciji z dne 5. septembra 1935 zahtevala, da se čimprej izda zakon o hranilnicah ter je pri tem konstatirala, da so one

»pokazale zelo ugodne rezultate glede vzgajanja ljudstva k varčevanju ter glede pospeševanja kulturnih in gospodarskih interesov svojega kraja.«

ter da jim je zato treba dati značaj pupilne varnosti ter spremeniti predpise tako, da se morejo pupilne vloge uporabljati v korist onega kraja, iz katerega izvirajo, ker »bi mogla imeti centralizacija takšnih vlog pri Drž. hip. banki zelo škodljive posledice za interese velikega dela države«.

Vse te zahteve se še do danes niso izpolnile. Naše samoupravne hranilnice pa morejo izvrševati svoje naloge tako, kakor jih izvršujejo podobne hranilnice v drugih državah samo, če imajo iste ugodnosti in če poslujejo v enakih razmerah kakor hranilnice v drugih državah. Treba je, da se to že enkrat ve, in da se potem tudi v tem smislu postopa.

zavi, zlasti pa v naši banovini, je močno prizadeta tudi zaradi mnogih državnih tiskarn in tiskarn samoupravnih teles, ki prevzema skoraj vsa dela državnih ter samoupravnih uradov, vrhu tega pa segajo celo po privatnih delih s skrajno umazanimi cenami. Ne glede na to, da nastaja s tem neposredna škoda za prizadeta upravnna telesa, jemljejo privatnim podjetjem, ki so veliki davkoplačevalci, eksistenčno zmožnost in za-služek, tiskarskemu delavstvu pa vsakdanji kruh.

Pravkar je izdelan osnutek zakona o državnih tiskarnah v Beogradu. Baje bo to eno največjih državnih tiskarskih podjetij v Evropi. Zakaj potrebuje Jugoslavija s svojimi 14 milijoni prebivalcev največji grafični zavod v Evropi, je pač uganka vsakomur, ki ni poučen, da se zastavljajo zopet vse sile za monopolizacijo šolskih knjig in centraliziranje vseh teh del v Beogradu. Uresničenje tega načrta bi pomenilo za tiskarska podjetja in delavstvo v dravski in sosednjih banovinah največji udarec, ki si ga moremo misliti. Enako bodo prizadeta tudi vsa naša založništva.

Upamo, da bodo merodajni činitelji še pravočasno uvideli, kam to vede in da do tega morda vendarle ne bo prišlo.

Vinski sejem v Ivanjkovcih

Kakor smo že javili, bo vinski sejem, združen z vinsko razstavo v Ivanjkovcih v četrtek, dne 20. januarja. To je že 13. sejem. Te prireditve so pri vinogradnikih kakor pri vinskih kupcih izredno priljubljene. Akoravno letos ni bila vinska letina posebno obilna, bo vendar razstavljeno okoli 80 vrst vin izključno iz ormoško-ljutomer-skih vinogradov in bo kupcem na razpolago 2—3.000 hl vina. To bodo izvrstna sortirana vina kakor tudi mešani nasadi. Prireditve bo v dvorani tik kolodvora in so železniške zveze zelo ugodne, vinogradi pa so tudi v neposredni bližini.

Zunanja trgovina

Izvršilni odbor evropske izvozne konvencije, kateremu pripada tudi Jugoslavija, se sestane dne 17. januarja v Varšavi, da razpravi o novih izvoznih kvotah bukovine.

Italija je silno povečala svojo proizvodnjo živega srebra. Od januarja do novembra je znašala vsa proizvodnja živega srebra Italije 2084 ton, dočim je znašala v vseh petih zadnjih letih povprečno le 900 ton. V teh 11 mesecih je izvozila Italija 21.543 q živega srebra v vrednosti 80 milijonov lir, od tega 7000 q v Nemčijo, 1624 q v Francijo in 1340 q v Japonsko.

Zetev pšenice v Argentini bo mnogo slabša, kakor pa se je pričakovalo. Cenijo jo le na 52/25 milijona centov, za približno 18 milijonov centov manj kakor se je cenila pred tremi meseci. Donos pa je tako majhen, čeprav je Argentina letos več posejala pšenice kot druga leta. Kanada, Argentina in Avstralija imajo letos slabo žetev in samo v Združenih državah Sev. Amerike je bila dobra. Zato se ni bati, da se ne bi moglo letošnje zalogo pšenice prodati.

Proizvodnja električnega toka je na Češkoslovaškem dosegla v prvih 11 mesecih l. 1. 3218 milijonov kil. ur ter je bila s tem za 20% večja kot lani in za 42% večja kot v l. 1929. Električnizacija občin je silno napredovala. L. 1. 1929 je bilo elektrificiranih 37,2% občin, l. 1. 1937 pa že 55,9%. Ker se elektrifikacija občin nadaljuje, bo konsum električnega toka v l. 1938. še napredoval.

Proizvodnja avtomobilov v Ameriki še nadalje pada ter je znašala v zadnjem tednu 1937 le še 49.550 proti 67.230 v prejšnjem in 79.538 v istem tednu lani.

Svetovna proizvodnja petroleja se je v l. 1937. zvišala za 13%. Največja je bila proizvodnja v Združenih državah Sev. Amerike, kjer je dosegla 62,9% vse svetovne proizvodnje, na drugem mestu je Rusija, na tretjem Venezuela, na 4. Iran in na 5. Nizozemska Indija. Proizvodnja je napredovala v vseh državah razen v Romuniji, kjer je padla od 63,8 na 53 milijonov baril.

Tonaža ladij, ki se grade, je znašala koncem decembra 1937. 2,9 milijona ton, dočim je znašala leta 1936. samo 2,1 milijona ton. Proizvodnja se je torej zvišala za 37%.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika Vrdnik sprejema do 20. januarja ponudbe za dobavo jeklene žice; do 3. februarja za dobavo raznega kablja, raznega elektromateriala, jamskega transformatorja, jamskih svetilk in zvoncev.

Direkcija šum v Sarajevu sprejema do 20. januarja ponudbe za dobavo uniform (kap, bluz, hlače, plašče) oz. materiala za njih izdelavo.

Stab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do dne 21. januarja ponudbe za dobavo spiralnih svedrov, okroglega železa, žaglinih listov; do 19. januarja za dobavo železnih vijakov, jeklenih igel, vijakov iz medu, bakrenih žebelj in ploščic; do 20. januarja za dobavo 500 m lanenega platna.

Direkcija drž. rudnika Ugljevik sprejema do 21. januarja ponudbe za dobavo karbida, raznega prometnega materiala (vijaki, alabastr, gips, razne barve, terpenin, lak, firnež, okovje, svedri, karbidne svetilke i. dr.); do 22. januarja za dobavo avtobencina in žičnikov; do 26. januarja za dobavo avtogume.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 30. januarja ponudbe za dobavo strgarske mize; do 1. februarja za dobavo trofaznega motorja; do 5. februarja za dobavo strojev za obdelavo lesa in rezanje drv in do 7. februarja za dobavo kompletnih strojev za kleparje.

LICITACIJE:

Dne 17. januarja bo v inženirsko-tehničnem oddelku ministrstva vojske in mornarice v Beo-

gradu licitacija za dobavo specialnih cevi iz pocinkane pločevine.

Dne 18. januarja bo pri štabu IV. armijske oblasti v Zagrebu licitacija večje količine pšenice za potrebe vojaštva.

Dne 21. januarja bo pri upravi zavoda »Sarajevo« v Sarajevu licitacija za dobavo frezalnega in brusilnega stroja ter bakrenih cevi; dne 22. januarja za dobavo raznega orodja (klešč, sedlarskih igel, nožev, sil i. dr.); dne 24. januarja za dobavo brusilnih kam-

nov (točila); dne 25. januarja za dobavo žel. pločevine, razne žice in žel. sukanca ter električnega aparata za brušenje; dne 26. januarja za dobavo olja in petroleja in kožnatih manšet za hidravlično prešo; dne 28. januarja za dobavo merila za merjenje trozobnih zavojnih svedrov ter večje množine raznega železa.

Pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu bo dne 17. januarja licitacija za dobavo bakra, cina, cinka, aluminija, večje količine raz-

nega usnja; dne 18. januarja za dobavo raznega usnja, razne pločevine, brusnih kamnov, samotne opeke, samotne moke in malterja, raznega jekla; dne 21. januarja za dobavo električnih žarnic, raznih merilnih potrebščin; dne 22. januarja za dobavo raznega lesa, raznih vijakov, raznih meril in električnih svetilk; dne 25. januarja za dobavo rondel iz medu.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Fr. Zelenik:

Ali hočete, da se več in bolje dela?

Najbrže porečete, da je tako vprašanje nepotrebno, ker je samo ob sebi razumljivo, da vsak delodajalec želi od svojih sodelavcev po možnosti dobrega in obilnega dela. Tak odgovor bi bil res sam po sebi upravičen, vendar moram reči, da marsikateri delodajalec v delu ovira svoje nastavlence in sotrudnike. Ta trditve se bo dozdevala neverjetna in nemogoča in vendar je tako.

Dobro tretjino dneva prebije delavec ali sotrudnik v delovnem prostoru pri delovni mizi. Od tega delovnega prostora je v veliki meri odvisno, kakšno in koliko delo. Ta prostor naj bo svetel, zračen, prostoren in zdrav. Poveča se veselje do dela, zboljša se stopnja moči in boljše delo se doseže z boljšo ureditvijo delovnega prostora in delovnih pogojev.

Marsikdo se bo izgovarjal, da sredstva ne dovoljujejo zboljšanja delovnih prilik. Pa mnogokrat ni tako in ta izgovor ne drži in ni utemeljen, ker mnogokje je le zanikrnost kriva, da se ne gleda na modernjšo ureditev delovnih prilik. N. pr. pisarniško delo je trgovec vedno smatral za nekaj manj vrednega, zato se mu je dozdevala vsaka luknja dobra za pisarno in za umno delo. Neki podjetnik je zbadljivo vprašal, ali naj namesti pisarno v salonu. Kaj pa, če bi ravno ta prostor bil edino primeren za poslovno pisarno!

Svetlejši in zračnejši prostor in lepo pohištvo ima le gospod šef ali gospod direktor, kaka slika na steni sme viseti le v njegovi sobi, vaza s cveticami sme stati le na mizi v njegovem delovnem prostoru.

Moderni in izobraženi gospodar skrbijo za ugodne delovne prostore in delovne prilike tudi za svoje nastavlence, ker ve, da le v takih prostorih in prilikah delajo bolje in več. Uvesti se morajo tudi moderni pripomočki, s katerimi se pospešuje in olajša delo. Uvaja se naj korakoma, ne pa tako, kakor so delali pred leti razni direktorji. Ustanavljale so se delniške in druge družbe za trgovsko ali industrijsko ali bančno podjetje. Urejali so se krasni pisarniški prostori, stopnišče je moralo biti v marmorju, stene pisarniških prostorov obložene z dragim lesom, pohištvo najmoderneje itd. To je požrlo mnogo denarja, katerega je primanjkovalo drugje. Težki časi so ugonobili mnogo takih družb, drage pisarniške naprave so pa bile brez vrednosti. Take modernosti ne potrebujemo, tako ne smemo zabijati denarja.

Kako vesela je kontoristinja, če dobi praktično mizo, ali strojepiska, če dobi stol primerne višine in z naslonjalom, ali svetilko, ki pravilno osvetljuje tastaturo stroja in stenogram na praktičnem držalu, katerega tudi mora imeti. Vsaka želi biti ravna ne pa od dela skrivljena! Ustreženo bo knjigovodji ali knjigovodkinji s stolom s komodnim sedežem, ki je gibljev.

Ko bi gospodar slišal vse tožbe nastavlencev radi glavobola, radi težav v želodcu, radi bolečin v križu itd., bi se gotovo zanimal, kaj je vzrok tem tožbam in težavam. Mnogo krivde moramo pri-

pisati navadnemu stolu v pisarni. Kdor mora po osem in več ur na dan presedeti v pisarni, kakor n. pr. strojepiska, kontoristinja ali knjigovodja, ta mora imeti udoben stol z gibljivim sedežem itd.

Čeravno se navadimo tudi na najrazličnejše motnje, ropot itd., vendar je bolje, če vlada v pisarniških prostorih mir. Nekdaj gospod glavni knjigovodja niso prenesli tikanja pisalnega stroja, danes tega nihče več ne sliši. Vseeno pa naj se nabavi pripomoček za zmanjšanje tega tikanja, če ni stroj nov. Novi moderni stroji se skoraj ne slišijo.

Nabral sem to snov v praksi. Saj ni nič novega, vsak bi lahko videl, toda, koliko jih je, ki vse to opazijo?

Dodam še nekaj. Neki moj prijatelj ima trgovino. Prej je stanoval bolj daleč od trgovine, pa je vedno bližje lezel s stanovanjem in danes stanuje v isti hiši, samo da

mu ni treba hoditi. Drugi prijatelj ima pol ure od doma v pisarno, pa ne hodi peš, temveč se vozi s tramvajem. Za kožo teh prijateljev bi jaz ne dal veliko. Zeni pravita, in gotovo tudi nastavljenici, da sta sitna.

Kdor mora veliko presedeti ali zadrževati se v trgovskih prostorih, se mora gibati tudi v naravi. To dviga razpoloženje, delavljivost in sposobnost. Vsak dan mora ven brez ozira na vreme. Da lahko bolj urno koraka, mora bolj zgodaj ven, ko so drugi ljudje še pod odejo, sicer bi kdo mislil, če bi videl takega brzca, da ni vse v redu pri njem, kakor se je nekoč zgodilo meni. Bil sem mlad začetnik v nekem industrijskem podjetju. Zapadel je svež sneg in opoldne sem bos letal po snegu. Pa so ženske lomile roke in tarnale: Jezus Nazarenski, gospod so znoreli. No, znorel nisem, samo v noge me nikdar ne zebe, ker si še danes bos privoščim vsak sveži sneg.

Doma in po svetu

Do polemike o seljaški državi je prišlo med dr. Mačkom in njegovim bivšim učiteljem dr. Kriškovičem. Slednji je namreč napisal knjigo: V svetu paradoksov, katero je založila Hrvatska matica. V tej knjigi je med drugim trdil, da kmetje sami niso narod in da je kmetijska država nemogoča. Proti knjigi dr. Kriškoviča in njegovim trditvam je objavil dr. Maček v novoletni številki »Hrv. dnevnika« daljši članek. Dr. Krišković pa je sedaj odgovoril dr. Mačku v »Obzorju« in v svojem članku vztraja pri svoji trditvi ter zlasti poudarja, da bi pomnila kmetijska država diktaturo enega stanu, kar ni v skladu z demokratičnimi načeli. Polemika zaradi kmetijske države je vzbudila v hrv. političnih krogih mnogo zanimanja.

Finančni odbor skupščine je nadaljeval z razpravo o proračunu. Razpravljal je o proračunu gradbenega ministrstva.

Banovinski svet vrbaske banovine je sklical na zasedanje, ki se prične 7. februarja v Banjaluki. Dnevni red zasedanja je razprava o banovinskem proračunu za leto 1938/39.

Ledene plošče so razbile pontonski most pri Sremski Mitrovici, ki je vezal Srem in Mačvo. Nesreča pa bi se mogla preprečiti, če bi bilo več vestnosti, ki je potrebna. Kadar namreč prihajajo ledene plošče, tedaj spuste ves most k mitrovski obali, kjer je Sava bolj mirna. Sedaj pa tega niso naredili, čeprav so bili o prihodu ledenih plošč pravočasno obveščeni. Po zaničnosti sta sedaj dve bogati pokrajini brez zveze.

Češkoslovaška vlada namerava ustanoviti dvoje novih ministrstev, in sicer ministrstvo za letalstvo ter ministrstvo za propagando. Ustanovitve obeh ministrstev se že dolgo namerava.

Rimski odgovorni krogi izjavljajo, da sedaj ne more biti govora o potovanju diplomatskega svetovca britanske vlade Vansittarta v Rim.

Sovjetski poslanik v Bukarešti Ostrovski je baje zahteval od sovjetske vlade, da ga odpokliče, ker pri sedanjem političnem stanju v Romuniji nima več smisla, da bi ostal v Bukarešti. Počakati pa je treba, če bo ta vest tudi potrjena.

Italijanska lista »Stampa« in »Gazzetta del Popolo« sta prepovedana v vsej Franciji.

Italija bo imela po izvrstitvi najnovejšega mornariškega programa (2 veleoklopnice po 35.000 ton in

12 manjših ladij) naslednje enote: 4 velike oklopnice po 35.000 ton, 4 linijske oklopnice po 24.000 ton, 7 križark po 10.000 ton, 12 križark po 5 do 8 tisoč ton, 12 velikih visokomorskih izvidniških ladij, 12 izvidniških ladij po 2000 ton, 20 velikih rušilcev, 24 manjših rušilcev, 32 torpedovk za visoko morje in nad 100 podmornic. Pri tem pa starejše ladje niso vštete. V najkasneje 4 letih mora biti ta program izveden. Mussolini hoče, da ne bo Italija samo prva pomorska sila v Sredozemskem morju, temveč ena največjih pomorskih sil na svetu.

Padec Teruela priznava sedaj tudi general de Liano, ki je dejal, da je Teruel padel, ker Francove čete zaradi silno neugodnih vremenskih razmer niso mogle pravočasno prodrati do oblegancev. Sedaj so se boji okoli Teruela zopet obnovili in se vodijo z vso srditostjo.

Proti mrazu le Lutz-peč Ljubljana VII, Šiška, telef. 32-52.

Japonsko zunanje ministrstvo je poslalo svojemu moskovskemu veleposlaniku nova navodila, da začne čimprej pogajanja s sovjetsko vlado za obnovitev ribarske pogodbe med Sovjetsko Rusijo in Japonsko. Dosedanja pogodba je bila veljavna samo za 10 let, nova pa naj bi se sklenila za 80 let. Sovjetska Rusija naj bi nadalje prepustila Japonscem okoli 44 okrajev, kjer bi imeli Japonci izključno ribarsko pravico. Japonska bi te koncesije plačala. Nadalje naj bi obe vladi sklenili sporazum, da se ohrani ribje bogastvo v teh vodah. Japonska vlada je prepričana, da se ji bo sklenitev nove pogodbe pospešila in da bo pri tej priliki dosegla sporazum s sovjeti tudi glede drugih vprašanj.

Zaradi nove kritike britanske suverenitete v šangajski mednarodni konvenciji je angleški veleposlanik v Tokiju znovič protestiral. Nekateri angleški listi zahtevajo, da mora angleška vlada zaradi teh neprestanih incidentov v Šangaju prepovedati vsem angleškim državljanom vsako pošiljanje orožja na Japonsko in ustavitev vseh kreditov Japanu.

Sovjetska vlada je začela posvečati posebno pozornost povečanju vojnega ladjevja. Koliko vojnih ladij ima sovjetska Rusija, ni znano. Sodi pa se, da je glede številca podmornic Sovjetska Rusija danes na prvem mestu.

Izključeni vafdistični poslanci so izdali oklic na volilce, v katerem sporočajo, da bodo ustanovili novo stranko vafdistov, ki bo vodila oster boj proti bivšemu ministrskemu predsedniku Nahas paši.

Avstralska zvezna vlada je sklenila, da se sme letos naseliti v Avstraliji 7000 britanskih izseljencev.

Nemška vlada objavlja, da so bili trije Nemci zaradi veleizdajništva obsojeni na smrt in nato obglavljeni.

Francoski statistični urad je objavil rezultat zadnjega ljudskega štetja v decembru 1936. Po tem štetju ima Francija 41.558.119 prebivalcev, za 81.000 več ko l. 1931.

Občni zbor Konzorcija »Trgovskega lista«

bo 24. januarja 1938 ob 10. uri dopoldne v dvorani »Trgovskega doma« z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo o bilančnem zaključku.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev letnega računskega zaključka in sklepanje o razrešnici.
5. Volitve načelstva in nadzorstva.
6. Proračun za leto 1938.
7. Samostojni predlogi.
8. Slučajnosti.

NAČELSTVO.

Naše organizacije

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo bo za mesto Ptuj, ptujsko okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek dne 20. januarja 1938 v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj — Narodni dom.

Semenj za kmetijstvo in konje

V Veroni (Italija) bo 42. velesejem za kmetijstvo in konje od 13. do 21. marca 1938.

Štev. 15090/38.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje za Prometno upravo drž. rudnika Zabukovca na dan 26. januarja 1938 neposredno pismo pogodbo za dobavo 30 ton cementa. Ostali dobavni pogoji pri podpisnem rudniku.

Direkcija drž. rudnika v Velenju, dne 10. januarja 1938.

Štev. 15082/37.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje za Prometno upravo drž. rudnika Zabukovca na dan 2. februarja 1938 neposredno pismo pogodbo za dobavo mineralnega olja in masti, in sicer: 1000 kg cilindrskega, 200 kg dinam, 600 kilogramov tovtone masti, 500 kg vulkanskega in 50 kg prašnega olja. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Direkcija drž. rudnika v Velenju, dne 10. januarja 1938.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 13. januarja, 12.00: Uverture (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.20: Plošče — 14.15: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zabavni kotiček — 20.00: Harmoniko igra Rudolf Piliš — 20.40: Operni spevi in napravi. (Sodelujeta: gđc. Sonja Ivancič in radijski orkester) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek, dne 14. januarja, 11.00: Kitajska in Kitajci — dialog (gg. Ferdo Thurner in Miroslav Zor) — 12.00: Pri južnih Slovanih (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.20: Plošče — 14.15: Vreme, borza — 18.00: Zenska ura (ga. Ema Orazem) — 18.20: Pesnice iz Pariza (plošče) — 18.40: Francščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zanimivosti o izseljencih — 20.00: Prenos koncerta Glasbene Matice iz Maribora (koncert Adamičevih in Foersterjevih skladb) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Že v 24 urah

narva, pleštra in kemično snazi oblike, klobuki itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6 Selenburgova ul. Telefon št. 22-72